

NAJAVA ZA MEDIJE
Petra Buljević Zdjelarević
Ured za odnose s javnošću IRB-a
T +385 (1) 457-1269 M (99) 267-95-14
E info@irb.hr

ZAGREB, 15. 11. 2013.

Pametna država zna da treba uložiti u darovite pojedince 'Obrazovni sustav ne podržava nadarenu djecu, učitelje i nastavnike'

Škola bi trebala biti kao obitelj rečenica je kojom bi morala započeti Strategija zaključio je prof. Budak te je pozvao najmlađe sudionike panela da mu pomognu u nadopuni iste.

'Obrazovni sustav ne podržava nadarenu djecu, učitelje i nastavnike' jedna je od glavnih poruka s jučer održane panel diskusije 'Vaše dijete - supergenijalac' koja je okupila preko 200 roditelja, djece, odgojno-obrazovnih stručnjaka i popularizatora znanosti u prostorijama MM Centra u Savskoj 25.

Video prilog 'Pametnjakovići' koji je nastao pod režijskom palicom Sunčice Findak i kolege Alceoa Martija s Hrvatske radiotelevizije kroz zapažanja i komentare nadarene djece Roka (4.5) i Ume (11) te studenta matematike na zagrebačkom Prirodoslovnom fakultetu Borne Vukorepe, sažeo je i otvorio sva ključna pitanja kao što su problemi vezani uz identificiranje nadarene djece, rada s nadarenom djecom od vrtića preko škole do fakulteta, pitanja poticanja nadarenosti i nacionalnog programa za rad s darovitom djecom.

Posebno je zanimljiv bio komentar mame djevojčice Ume koja je naglasila kako biti roditelj nadarenog djeteta znači neprestano pomicati granice. Iako tvrdnja da se darovito dijete drugačije odgaja možda ne zvuči najbolje, činjenica je zapravo da je u ovom slučaju darovito dijete ono koje vodi roditelja. Rokova odgajateljica u vrtiću 'teta' Dijana Vrbanac naglasila je kako je najvažnija suradnja na relaciji odgajatelj-roditelj-dijete, odnosno škola-roditelj-dijete. Briga za darovito dijete počinje od njegove najranije dobi, a bez podrške okoline najčešće taj potencijal djeteta ostaje neostvaren. Kako je Borna rekao: "Za napredak treba vremena, rezultati se ne događaju preko noći." Svi su se akteri u video prilogu složili da bi bez roditelja njihov dar ostao neprepoznat. Logično se onda nametnulo pitanje, a što je sa manjim, nerazvijenim sredinama, obiteljima sa slabijim imovinskim statusom, obiteljima koje žive u neimaštini, djece bez roditelja – tko prepoznaje darovitu djecu u tim slučajevima? Nudi li odgojno-obrazovni sustav rješenje?

U MM Centru Studentskog centra u Zagrebu jučer su o tim pitanjima raspravljali dr. sc. Nina Pavlin-Bernardić, docentica na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. sc. Neven Budak, redoviti profesor na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta, posebni savjetnik predsjednika Vlade za znanost i voditelj Nacionalnog operativnog tijela za izradu strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije te prof. dr. sc. Nenad Judaš, docent na Kemijskom odsjeku Prirodoslovno - matematičkog fakulteta u Zagrebu, dugogodišnji popularizator i komunikator znanosti. Za prava pitanja u pravo vrijeme bila je zaslužna Sunčica Findak, dugogodišnja urednica redakcije za školstvo i znanost na HRT-u, inače po struci pedagog, koja se već dugi niz godina u svojim emisijama i reportažama bavi darovitom djecom i redovito upozorava na probleme sustava, a trenutno na HTV-u uređuje emisiju INDEKS.

Svoje prijedloge poboljšanja sustava dali su i najmlađi i najvažniji gosti panel diskusije nadareni osmogodišnji Mihovil i jedanaestogodišnja Uma, ali i student PMF-a, izvrsni matematičar Borna Vukorepa i slijeпа brucešica novinarstva Ines Pavić.

'Genijalnost je stanje, a darovitost zbivanje'

Na pitanje Sunčice Findak kako bi definirala genijalce jedanaestogodišnja Uma je ustvrdila je "Genijalnost je stanje, a darovitost zbivanje".

Psihologica dr. Nina Pavlin-Bernardić upozorila je na razlike između genijalaca, nadarene djece i zainteresirane djece te na probleme negativnog etiketiranja i prihvaćanja djece u svojim sredinama zbog čega se termin genijalac izbjegava i radije koristi termin darovito ili nadareno dijete. Na pitanje kamo roditelj odlazi kada uvidi da je njegovo dijete posebno talentirano za određena područja, odgovor je - psiholozima i odgojno obrazovnim stručnjacima u školama koji onda obavljaju potrebna testiranja i ukoliko se potvrdi da je riječ o darovitom djetetu roditelji bi u suradnji s odgojno- obrazovnim stručnjacima u školi trebali omogućiti poticaj djetetu i razvoj njegove darovitosti. Zamka na koji roditelj ovdje nailazi je činjenica da ne postoji nikakav nacionalni program za rad s darovitom djecom, već pravilnici i smjernice učiteljima i nastavnicima kako postupati s darovitom djecom, pa se sve svodi na to koliko vremena i resursa pojedine škole imaju da takav program i omoguće, odnosno koliko vremena i resursa, već ionako preopterećeni odgajatelji, učitelji i nastavnici imaju za rad s takvom djecom u prenapučenim učionicama.

Psihologica Jasna Cvetković Lay koja je bila među jučerašnjom publikom i koja iza sebe ima dugogodišnje bogato iskustvo u radu s nadarenom djecom u sklopu Centra za poticanje darovitosti djeteta 'Bistrić' upozorila je da u manje razvijenim područjima psihološka testiranja nisu dostupna. Istaknuto je kako je upravo zato potrebno raditi na razvoju programa za učitelje u praksi kako bi im se omogućila fleksibilnost i individualni pristup darovitoj djeci u nastavi. Lay je upozorila da je darovitoj djeci nužno potrebna kako posebna pažnja roditelja, tako i poseban tretman u obrazovnom sustavu. Zato što su drukčija i kreativna, darovita djeca vrlo često podbacuju u školi jer im je školski program dosadan. Obrazovni programi u Hrvatskoj napravljeni su za prosječnu djecu, a oni koji odstupaju od toga imaju velikih problema. "Nastavnici darovitu djecu uglavnom ne prepoznaju te ih je potrebno dodatno educirati za prepoznavanje i rad s darovitim učenicima." - zaključila je Lay

Učitelji trebaju jaču podršku u sustavu

Olgica Martinis viša savjetnica pri Agenciji za odgoj i obrazovanje podsjetila je da postoje pravilnici koji učiteljima i nastavnicima daju smjernice za rad s darovitom djecom i koji upućuje na individualiziranu nastavu te da sustav nudi brojna usavršavanja za nastavnike.

Prof. Judaš je podsjetio na situaciju u kojoj se nastavnici nalaze - nedostatak podrške u sustavu, prenapučene učionice, zahtjevni kurikulum, ogromnu administraciju i sl. Problem reforme, istaknuo je Judaš, je što ona dobro izgleda na papiru, ali treba puno više vremena da takva reforma uđe u učinioce, a do tada su nam već generacije darovitih izmakle i možda čak otišle u inozemstvo.

Načina svakako ima što potvrđuju primjeri zemalja kao što su Finska koja njeguje individualizirani pristup u nastavi i metodologiji rada s nadarenom djecom ili Velika Britanija

gdje skoro svaka škola ima detaljno razrađeni program postupanja s nadarenim učenicima, ali i zemlje iz našeg susjedstva kao Austrija, gdje primjerice imamo po 22 stručnjaka pri školi koji pomažu učiteljima.

Pametna država zna da treba uložiti u darovite pojedince

Prof. Budak podsjetio je da je strategija predviđa sve potrebne korake od ranog dijagnosticiranja u vrtiću pa do profesionalne orijentacije kao i potpunu autonomiju učitelja u odabiru metode pomagala i načina rada. Dakako najteži korak je provođenje, ali to ne znači da ne možemo razviti poticajni sustav- zaključio je Budak. Referirajući se na slučaj Finske, prof. Budak je podsjetio da je tu riječ o kulturnoj politici i tradiciji. Finska je prije 20-30 godina imala isti problem i trebalo 30 godina rada na reformi da taj sustav usavrši.

Međutim, mi si takvu povlasticu ne možemo dopustiti jer je tih 20 godina već prošlo. Ravnatelji zagrebačkih gimnazija Petar Mladinić, ravnatelj 5. gimnazije u Zagrebu i Josip Harcet, ravnatelj 15. gimnazije (MIOC) u Zagrebu, potvrdili su da im djeca dolaze jer ih usmjere roditelji i okolina te da oni kao škole sami razvijaju sustav rada s darovitom djecom zahvaljujući izvrsnim stručnjacima koji rade u njihovim školama.

Međutim, što je sa školama iz slabije razvijenih područja Hrvatske? U tim slučajevima brigu preuzimaju izvaninstitucionalni programi kao što su različite ljetne škole znanosti. No i u ovom slučaju roditelj je prepušten svojem izboru i vlastitoj prosudbi kvalitete istih, primoran sam doći do informacije i izdvojiti financijska sredstva koja bi omogućila da njegovo dijete dođe na školu. Sustav ne daje stipendiju.

'Pokrijte nam barem putne troškove i sendvič'

Marko Košiček, mladi doktor znanosti s Instituta Ruđer Bošković i dugogodišnji popularizator znanosti te jedan od utemeljitelja Ljetne škole znanosti, upozorio je da takve programe vode volonteri entuzijasti koji nisu kvalificirani stručnjaci koji bi mogli detektirati je li riječ o nadarenoj ili izuzetno zainteresiranoj djeci.

"Mi dajemo priliku onima iz manjih mjesta jer u manjim mjestima ne postoji dovoljno programa. Problem je što nemamo kvalitetnu podršku u svome radu. Svi smo volonteri i odričemo se svojih honorara kako bi takvi programi uopće mogli funkcionirati i kako bi djeci pružili šansu." Iz vlastitog iskustva olimpijca iz kemije potvrđuje kako u Hrvatskoj ne znače previše zapaženi rezultati na olimpijadi iz prirodnih znanosti, oni ne donose ni povlasticu za upis na željeni fakultet, dok se u Kini ili Japanu takve pojedince stipendira, omogućuje upis na studij po želji, dobivaju ponude za nastavak studija uz stipendiranje u SAD-u, itd. "Ne očekujemo nekakve dočke, ali barem da nam pokrijete trošak puta i sendviče." - zaključio je Košiček.

Prof. Judaš se u svom zaključku nadovezao na i upozorio da sustav treba prepoznati i dati podršku postojećim kvalitetnim programima i razvijati ih. "Uložite u obrazovno popularizacijske programe, a malo manje u znanstvene sajmove" zaključio je Judaš.

'Škola treba biti kao obitelj'

Raspravu su zaključili oni najmlađi koji su najbolje iskusili što znači biti nadareno dijete u našem sustavu. Mihovil je tako objasnio kako bi od prvog razreda trebalo povezati predmete u grupe, a u drugom razredu bi već trebali učiti kemiju i fiziku jer "sve oko nas je fizika i kemija", a uveo bi i neke nove predmete kao što su robotika i mehanika. Uma je zaključila kako bi škola trebala biti toplo i poticajno mjesto poput obitelji, gdje se sve učenike, a ne samo nadarene, potiče da mogu

bolje. "Škola ne bi trebala izazivati stres, usmjeravati se na 'bubanje' činjenica, već poticati na logičko i kritičko razmišljanje i razvijanje." - objasnila je Uma.

Profesor Budak simpatično je na kraju zaključio da Umina izjava kako škola treba biti kao obitelj treba biti prva rečenica kojom će započeti Strategija te je pozvao najmlađe sudionike da mu pomognu u nadopuni iste.

Panel diskusiju zatvorio je moderator projekta Bojan Markičević koji se zahvalio svim sudionicima diskusije i partnerima projekta 'Znanost je IN' u sklopu kojeg se održala panel diskusija. Zaključio je da dva sata nažalost nisu dovoljna da se svi problemi riješe i da smo tek zagreblili po površini problema.

"Problema je previše, nastojali smo ukazati i na dobre primjere iz prakse drugih zemalja jer načina ima. Strategije nam ne znače ništa, ako ostaju samo slovo na papiru, a sa nama su večeras bili gosti stručnjaci koji su nas, vjerujem, čuli. Vjerujem da su nam Mihovil i Uma jasno svima dali do znanja kakav bi sustav trebao biti. Mi smo se potrudili da ih čuju oni koji o tome odlučuju." – zaključila je Sunčica Findak.

Panel diskusija 'Vaše dijete supergenijalac?' nastala je u sklopu projekta 'Znanost je IN' kojeg su zajednički pokrenuli Institut Ruđer Bošković (IRB), [Udruga Profesor Baltazar](#) i projekt '[Znanstveni edukativno-zabavni centar](#)' (ZEZ), te pod pokroviteljstvom [Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta \(MZOS\)](#), [Sveučilišta u Zagrebu \(UNIZG\)](#) i Grada Zagreba, te uz podršku partnera i prijatelja projekta: Kulture promjene Studentskog centra, Institut sinergije znanosti i društva (ISZD), Međunarodnog instituta znanosti i obrazovanja (MIZO), Kongresnog ureda Turističke zajednice Grada Zagreba te Udruge Kreatom.

KORISNE POVEZNICE:

NAJAVA: <http://www.irb.hr/Izdvojeno/Znanost-je-IN>

Web: <http://zez.hr/znanost-je-in/>

FB: <https://www.facebook.com/irb.hr> ; <https://www.facebook.com/zezhr>

<http://www.irb.hr/O-IRB-u/Za-medije/Od-popularizacije-znanosti-do-konkurentnosti-gospodarstva>

<http://www.irb.hr/O-IRB-u/Za-medije/Popularizacija-znanosti-moze-pomoci-hrvatskom-gospodarstvu>